

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและความกังวลในเรื่องความงามของสตรีมีครรภ์และหลังคลอดรวมถึงกิจกรรมและเงื่อนไขที่สตรีมีครรภ์และหลังคลอดให้ความสำคัญ นอกจากนี้ยังถึงเงื่อนไขและปัจจัยที่มีผลต่อกิจกรรมที่สื่อสะท้อนถึงการที่สตรีมีครรภ์และหลังคลอดให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและความกังวลในเรื่องความงาม

ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษา คือ ทฤษฎีภาวะวิกฤต (Crisis Theory) แนวคิดเรื่องการปรับตัว (Adaptation) แนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) โดยแบ่งเป็น บรรทัดฐานเกี่ยวกับความเป็นแม่ (Motherly Norms) และบรรทัดฐานเกี่ยวกับเรื่องเพศ (Sexuality Norms) วาทกรรมความงาม องค์ประกอบความงาม โครงการร่างกาย (Body Project) กับความงามที่สร้างและเปลี่ยนแปลงได้ และแนวคิดเรื่องร่างกายกับทุนทางกายภาพ

ผู้ศึกษาใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวมถึงการเล่าเรื่อง (Narrative) ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของผู้อื่นและจากประสบการณ์ของตัวเองผู้ศึกษาเอง โดย “เรื่องเล่า” ในฐานะวิธีการศึกษาเป็นเครื่องมือการวิจัยเพื่อปลดปล่อยผู้หญิงจากการ “ครอบงำ” ซึ่งนักสตรีศึกษามักใช้เป็นเป้าหมายในการพลิกประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิงให้กลายเป็นองค์ความรู้ ผู้ศึกษาจึงต้องการนำเอาประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ศึกษารวมผู้หญิงตั้งครรภ์และหลังคลอดกลุ่มหนึ่งมานำเสนอผ่านเรื่องเล่าดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่าสตรีมีครรภ์และหลังคลอดรู้สึกกังวลเรื่องความงามและการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายด้วยกันทุกคน สำหรับเรื่องของการปรับตัวพบว่าสตรีมีครรภ์เกือบทุกคนยอมรับและปรับตัวกับการตั้งครรภ์ของตนเองได้ แต่ด้วยวาทกรรมความงามที่สั่งสมมานานได้กล่าวไว้ว่า “ผู้หญิงสวยคือผู้หญิงผอม” ทำให้ผู้หญิงที่อยู่ในระยะตั้งครรภ์และหลังคลอดสวนทางกับวาทกรรมความงาม ดังนั้น เมื่อเสร็จสิ้นจากภารกิจดังกล่าวแล้ว คุณแม่หลังคลอดจะพบความกดดันจากคนรอบข้างเรื่องความอ้วน

วิธีการลดน้ำหนักของคุณแม่หลังคลอดมีมากมายแตกต่างกันไปตั้งแต่เข้าคอร์สในสถาบันลดน้ำหนักจนถึงรับประทานยาลดความอ้วน แต่การออกกำลังกายแทบจะไม่มีเลยเนื่องจากการผ่าตัด รวมถึงไม่มีเวลาและไม่มีคนมาช่วยเลี้ยงลูก สื่อโฆษณาของสถาบันลดน้ำหนักจึงมีผลเป็นอย่างมากทำให้สตรีหลังคลอดใช้เป็นทางเลือกในการลดน้ำหนัก โดยสื่อได้นำดารารหรือคนดังที่เป็นคุณแม่หลังคลอดมาโฆษณาเพื่อให้เห็นผลจริง ทั้งนี้ การเข้ารับบริการต้องเสียเงินมากมาย ทำให้ผู้หญิงหลังคลอดตกอยู่ในวังวนของวาทกรรมความงามตามกระแสหลัก